

KOMUNIKAT DOTYCZĄCY TEMATYKI BADAWCZEJ
SPECJALIZACJI TEOLOGII PRAKTYCZNEJ
INSTYTUTU PASTORALNO-KATECHETYCZNEGO KUL
WYGŁOSZONY NA SESJI NAUKOWEJ
„PASTORALNY WYMIAR
II POLSKIEGO SYNODU PLENARNEGO”
Rabka 22-23 V 2003 roku

Dynamiczne przemiany współczesnego świata, jak również nauczanie Soboru Watykańskiego II (1962-1965), które otworzyło przed teologią pastoralną nowe perspektywy, wyznaczają kierunek badań podejmowanych na Specjalizacji Teologii Praktycznej KUL. Badania te mają zawsze na uwadze specyfikę teologii pastoralnej jako dyscypliny naukowej, która czerpie z dwóch źródeł – Objawienia Bożego oraz doświadczenia osób i wspólnot, a charakter praktyczny tej nauki i związek z działalnością Kościoła w określonym miejscu i czasie powoduje ciągły rozwój jej koncepcji. W prowadzonych badaniach omawiana Specjalizacja Teologii Pastoralnej kieruje się wypracowanym i wciąż doskonalonym schematem badań, zwanym paradygmatem analizy pastoralnej¹.

Specjalizację Teologii Praktycznej tworzą trzy katedry, w których zatrudnionych jest siedmiu pracowników: Katedra Teologii Pastoralnej Ogólnej (kierownik – ks. prof. dr hab. S. Bielecki; asystent – ks. mgr-lic. W. Śmigiel), Katedra Teologii Szczegółowej (kierownik – ks. prof. dr hab. R. Kamiński; adiunkci: ks. dr W. Przygoda, o. dr M. Fiałkowski OFMConv) i Katedra Socjologii Religii (kierownik – bp prof. dr hab. K. Ryczan; adiunkt: ks. dr K. Świąś). Działalność naukowo-badawcza Specjalizacji Teologii Praktycznej koncentruje się na kilku obszarach badawczych. Jej wyrazem są przygotowane do druku publikacje, prowadzone w ramach seminarium naukowego badania, których owocem są powstające prace doktorskie, licencjackie i magisterskie, oraz zajęcia prowadzone przez pracowników omawianej Specjalizacji. W ramach Specjalizacji Teologii Praktycznej prowadzone są trzy seminaria naukowe: seminarium z teologii ogólnej, prowadzone przez ks. prof. S. Bieleckiego, pod którego kierunkiem realizowanych jest ponad 10 prac doktorskich; seminarium z teologii pastoralnej szczegółowej, prowadzone przez ks. prof. R. Kamińskiego, który kieruje ponad 40 pracami doktorskimi; seminarium z socjologii religii, prowadzone przez bpa prof. K. Ryczana, który jest promotorem 5 prac doktorskich.

Pierwszy obszar badań związany jest z zagadnieniami teologiczno-pastoralnymi. W jego ramach mieszczą się badania nad podstawami duszpasterstwa (chrystologiczne, pneumatologiczne, eklezjologiczne, antropologiczne). Przedmiotem poszu-

---

¹ Zob. R. K a m i ń s k i. *Metoda teologii pastoralnej*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 37:1990 z. 6 s. 93-97; t e n ż e. *Specyfika teologii pastoralnej. Teologia praktyczna i jej dyscypliny*. „Roczniki Teologiczne” 46:1999 z. 6 s. 98-99.

kiwań naukowych są także kwestie dotyczące właściwych relacji między Kościołem i światem (kairologia).

Drugim obszarem badawczym jest problematyka historyczno-pastoralna. Nie można bowiem zrozumieć dzisiejszego stanu działalności duszpasterskiej Kościoła oraz określić jej zasad i kierunków rozwoju na przyszłość bez znajomości historycznego rozwoju działalności praktycznej Kościoła. Przedmiotem zainteresowania jest tutaj historyczny rozwój teologii pastoralnej, duszpasterstwa i niektórych jego form. Do tematów z tego obszaru badawczego należą: koncepcja duszpasterstwa polskich pastoralistów z przełomu XIX i XX wieku oraz działalność wybitniejszych postaci z okresu międzywojennego i powojennego. Ponadto prowadzi się refleksje nad rozwojem działalności charytatywnej, wychowaniem eucharystycznym w diecezjach polskich, a także formami życia wspólnotowego prezbiterium parafialnego.

W ramach trzeciego obszaru badawczego wypracowuje się, wynikające z nauczania współczesnego Kościoła oraz literatury teologiczno-pastoralnej, zasady i wskazania pastoralne odnoszące się do duszpasterstwa zwyczajnego oraz niektórych jego form specjalnych i specjalistycznych. Zainteresowania Specjalizacji w tym względzie koncentrowały się na funkcji charytatywnej i wychowawczej Kościoła, duszpasterstwie parafialnym, eklezjalności ruchów i stowarzyszeń katolickich, duszpasterstwie ludzi pracy, duszpasterstwie młodzieży, miejscu i roli katolików świeckich w Kościele i świecie, roli środków społecznego przekazu w zbawczej działalności Kościoła po Soborze Watykańskim II oraz problematyce ekologicznej.

Czwarty obszar badawczy związany jest z organizacją duszpasterstwa. Badania prowadzone z zakresu religijności katolików, ciągłości i zmianie tradycji religijnej oraz religijności ludowej pozwoliły na podjęcie wielu prac ukazujących różne odcinki działalności praktycznej Kościoła. Badaniami tymi objęto parafie, dekanaty oraz niektóre kategorie wiernych korzystających z duszpasterstwa specjalnego (głuchoniemi, niewidomi, chorzy, ludzie starzy, alkoholicy, więźniowie, żołnierze, młodzież, małżeństwa nieskramentalne i inne). Przedmiotem zainteresowania w ramach tego obszaru są także struktury kierownicze i łącznikowe w Kościele. Poddaje się tutaj analizie organy Kościoła powszechnego, synody biskupie, konferencje terytorialne biskupów, synody prowincjalne i diecezjalne, rady i wydziały duszpasterskie w diecezji. Oprócz tego także zadania pastoralne dziekana, seminariów duchownych, sanktuariów międzynarodowych, krajowych i diecezjalnych oraz duszpasterskie oddziaływanie pielgrzymek. W tym obszarze mieści się również duszpasterstwo grup zawodowych (robotników, rolników, nauczycieli, służby zdrowia i inne).

Ostatnim obszarem, który można wyodrębnić w działalności naukowo-badawczej Specjalizacji Teologii Praktycznej KUL, są badania dotyczące odnowy duszpasterstwa. Szczególną uwagę w tym względzie przywiązywano do parafii oraz wspólnot, grup, ruchów i stowarzyszeń. Poszukiwano nowych form i metod odnowy duszpasterstwa w parafii, dekanacie, dużym mieście, diecezji, szczególnie w kontekście odzyskania po 1989 r. wolności oraz w warunkach transformacji systemowej i kształtującego się w Polsce społeczeństwa pluralistycznego.